

jild. 3 No 2 (2026)

**MANAGEMENT AND ECONOMICS
SCIENTIFIC RESEARCH JOURNAL**

**MENEJMENT VA IQTISODIYOT
ILMIY-TADQIQOT JURNALI**

**НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ
ЖУРНАЛ МЕНЕДЖМЕНТА И ЭКОНОМИКИ**

journals@timeedu.uz

+998 95 651 90 00

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT MENEJMENT VA IQTISODIYOT INSTITUTI

**“MUHANDISLIKDA SUN'IY INTELLEKT VA
RAQAMLI INNOVATSION
TEKNOLOGIYALAR: ZAMONAVIY
YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR”
MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI**

FARG'ONA-2026

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT MENEJMENT VA IQTISODIYOT INSTITUTI

"MUHANDISLIKDA SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR:

ZAMONAVIY YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR" MAVZUSIDAGI

XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI

21 MAY 2026 YIL

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ

УЗБЕКИСТАН

ТАШКЕНТСКИЙ ИНСТИТУТ УПРАВЛЕНИЯ И ЭКОНОМИКИ

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ НА ТЕМУ

«ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЦИФРОВЫЕ ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В

ИНЖЕНЕРИИ: СОВРЕМЕННЫЕ РЕШЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ»

21 МАЯ 2026 ГОДА

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF

UZBEKISTAN

TASHKENT INSTITUTE OF MANAGEMENT AND ECONOMICS

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE ON THE THEME "ARTIFICIAL

INTELLIGENCE AND DIGITAL INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN ENGINEERING: MODERN

SOLUTIONS AND PROSPECTS" 21 MAY 2026

“Muhandislikda sun’iy intellekt va raqamli innovatsion texnologiyalar: zamonaviy yechimlar va istiqbollar” Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman tezislar to‘plami. 2026-yil 21-may.

Ushbu to‘plamda – “Muhandislikda sun’iy intellekt va raqamli innovatsion texnologiyalar: zamonaviy yechimlar va istiqbollar” Xalqaro ilmiy –amaliy anjuman ishtirokchilarining tezislari keltirilgan. Anjuman kun tartibiga kiritilgan masalalar dolzarb bo‘lib, u yalpi ma’ruzalar va amaliy zamonaviy muhandislik ta’limida raqamli transformatsiya va sun’iy intellekt, muhandislik yechimlari va sanoat 4.0, robototexnika va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni himoya qilish, ta’limda axborot va innovatsion texnologiyalarning qo‘llanilishi, biznes jarayonlar va raqamli iqtisodiyotga axborot texnologiyalarining o‘rni kabi sho‘balardan tashkil topgan. To‘plam sohasi mutaxassislari, ilmiy tadqiqotchilar, professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, magistrlar va talabalar uchun mo‘ljallangan.

Maqolalarda keltirilgan ma’lumotlarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldir.

©Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman tezislar to‘plami

☎ +998 95 651 90 00

✉ journals@timeedu.uz

📍 Shota Rustaveli ko'chasi, 114

🌐 tmijournals.ndc-agency.uz

✈ TMII_ilmiy_bolim

Tahririyat jamoasi

BOSH MUHARRIR:

Narbayev Sharafatdin Kengeshovich

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Norbekov Shohzod Mamarasul o'g'li

TAHRIR HAY'ATI

1. Sharipov Qo'ngratbay Avezimbetovich — O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri, tfd, professor.
2. Axmedov Xojiakbarxon Dilshatovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti rektori, ifn, dotsent.
3. Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich — O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademiyasi, ifd, professor.
4. Xotamov Ibodullo Sadulloyevich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Iqtisodiyot kafedrasini professori, ifn.
5. Sultonov Mansur Qilichovich — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Ta'lim sifatini ta'minlash milliy agentligi ekspertlar guruhi rahbari, tffd, dotsent.
6. Chertovitskiy Aleksandr Stepanovich — "Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" Milliy tadqiqot universiteti professori, iqtisodiyot fanlari doktori.
7. Popkova Yelenadyevna — Rossiya Gen "Ilmiy aloqalar instituti" avtonom notijorat tashkiloti prezidenti, iqtisodiyot fanlari doktori, professor.
8. Dr Go Khang Ven — Malayziyaning INTI xalqaro universiteti prorektori.
9. Wang Cheng — XXR "Hebei Institute of Mechanical and Electrical Technology" instituti iffd, dotsent.
10. Xakimova Nilufar Karimkulovna — O'zMU huzuridagi Yarimo'tkazgichlar fizikasi va mikroelektronika ilmiy-tadqiqot instituti PhD, ilmiy xodimi.
11. Yo'ldoshev Nuriddin Qurbonovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Biznes boshqaruvi va moliya kafedrasini ifd, professor.
12. Chariyev Qurbon Amirovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Iqtisodiyot kafedrasini professori, ifd.
13. Abduraimova Nigora Radjabovna — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Iqtisodiyot kafedrasini dotsenti, iffd.
14. Anarqulova Gulnaz Mirzaxmatovna — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini professori, ifn.
15. Yakubov Sadirjan Bakiyevich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini professori, ifn.
16. Kadirova Istora Bobirovna — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Karyera markazi direktori, iffd, dotsent.
17. Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti doktoranti, iffd, dotsent.
18. Mamatov Narzullo Solidjonovich — "TIQXMMI" MTU kafedra mudiri, texnika fanlari doktori, professor.
19. Turaqulov Otabek Xolmirzayevich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrasini mudiri, tffd, dotsent.
20. Toirov Shuxrat Abduganiyevich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrasini professori vb, tffd.
21. Yusupov Rustam Abdimuratovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrasini dotsenti, tffd.
22. Nazarov Xolmo'min Abduxobovich — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrasini dotsenti, fmf.
23. Asrayev Muhammadmullo Abdulla o'g'li — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Muhandislik va axborot texnologiyalari kafedrasini dotsenti, tffd.
24. Yunusova Shaxnoza Muxamedumarovna — Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini dotsenti, fffd.

O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA IQTISODIY TAFOVUTLAR VA HUDUDIY RIVOJLANISHNI JADALLASHTIRISH OMILLARI

Ikramov Murodjon Djaxangir o‘g‘li

Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti Akademik faoliyat bo‘limi bosh mutaxassisi

Annotatsiya. Maqolada O‘zbekiston hududlarining iqtisodiy rivojlanishidagi tafovutlar 2025-yil yakunlari va 2026-yil birinchi yarim yilligi bo‘yicha rasmiy statistik ma’lumotlar asosida tahlil qilinadi. Yalpi hududiy mahsulot (YAHM) hajmi bilan real o‘sinh sur’atlarining mazmuni farqlanadi. Tahlil Toshkent shahri iqtisodiyotining hajm va o‘sinh bo‘yicha yetakchi o‘rnini, Sirdaryo, Qoraqalpog‘iston, Jizzax, Namangan va Samarqand kabi hududlarda ayrim davrlardagi tez o‘sinh dinamikasini ko‘rsatadi. Umumiy hajmni aholi farovonligi bilan tenglashtirmaslik, hududlarni aholi jon boshiga YAHM, unumdorlik, bandlik va daromadlar bo‘yicha ham baholash zarurligi asoslanadi. Hududiy siyosatni mahalliy ustunliklar, qiymat zanjirlari, inson kapitali va transport-raqamli bog‘liqlikka tayangan holda takomillashtirish taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: mintaqaviy iqtisodiyot, hududiy tafovut, yalpi hududiy mahsulot, real o‘sinh, hududiy siyosat, investitsiya, mehnat unumdorligi, O‘zbekiston.

Аннотация. В статье анализируются различия в экономическом развитии регионов Узбекистана на основе официальных данных за 2025 год и первое полугодие 2026 года. Разграничиваются валовой региональный продукт как показатель масштаба экономики и реальные темпы роста. Показаны ведущие позиции города Ташкента по объёму и динамике, а также быстрый рост ряда регионов в отдельные периоды. Обосновывается необходимость дополнять общий объём ВРП показателями на душу населения, занятости, производительности труда и доходов. Предложены меры региональной политики с учётом местных преимуществ, цепочек создания стоимости, человеческого капитала и транспортно-цифровой связанности.

Ключевые слова: региональная экономика, территориальные различия, валовой региональный продукт, реальные темпы роста, региональная политика, инвестиции, производительность труда.

Abstract. This article examines differences in the economic development of Uzbekistan's regions using official data for 2025 and the first half of 2026. It distinguishes gross regional product (GRP), which measures economic scale, from real growth rates. Tashkent city leads in both output volume and growth in the periods considered, while several regions recorded rapid growth from a smaller base. The article argues that aggregate GRP should be complemented by per capita output, employment, productivity, and income indicators. It proposes a place-sensitive regional policy focused on local strengths, value chains, human capital, and transport and digital connectivity.

Keywords: regional economy, territorial disparities, gross regional product, real growth, regional policy, investment, labor productivity.

Kirish

Hududlar o'rtasidagi iqtisodiy farqlar ishlab chiqarish kuchlarining joylashuvi, mehnat resurslari, infratuzilma va bozorlarning hududiy taqsimlanishi bilan bog'liq. Aholi, kapital, malakali kadrlar va yirik bozorlar ayrim markazlarda to'planishi o'sishni tezlashtiradi. Biroq uzoq muddatli notekislik boshqa hududlarda ish o'rinlari va daromad imkoniyatlarini cheklashi, ichki migratsiyani kuchaytirishi va milliy ishlab chiqarish salohiyatining to'liq ishlatilmasligiga olib kelishi mumkin.

O'zbekiston hududlari tabiiy resurslar, aholi zichligi, tarmoq tarkibi, transportga yaqinlik va mehnat salohiyati jihatidan sezilarli farq qiladi. Shu bois mintaqaviy siyosat hamma joyga bir xil choralarni tatbiq etish bilan cheklanmasligi kerak. OECD hududiy rivojlanishni uzoq muddatli, tarmoqlararo va ko'p darajali siyosat sifatida tavsiflab, choralarni joyning ehtiyojlari va imkoniyatlariga moslashtirishni tavsiya qiladi [2].

Maqolaning maqsadi — O'zbekiston hududlaridagi iqtisodiy tafovutlarni yangilangan rasmiy ma'lumotlar asosida yoritish va hududiy rivojlanishni jadallashtirish yo'nalishlarini asoslash. Vazifalar: YAHM hajmi va real o'sishni taqqoslash, hududiy rivojlanish omillarini aniqlash hamda amaliy takliflar ishlab chiqish.

O'zbekiston hududlarida iqtisodiy tafovutlar va hududiy rivojlanishni jadallashtirishning nazariy yondashuvlari va adabiyotlar tahlili.

1. Hududiy tafovutlar va iqtisodiy o'sish. Hududiy tafovutlar hududlar o'rtasidagi ishlab chiqarish, aholi jon boshiga daromad, bandlik, unumdorlik, infratuzilma va xizmatlardan foydalanish imkoniyatlaridagi farqlarni anglatadi. Ularni yagona ko'rsatkich bilan o'lchash qiyin: hudud iqtisodiyoti ishlab chiqarish, demografiya, tarmoq tarkibi va turmush darajasini birgalikda qamrab oladi. Katta aholi yoki yirik korxonalarga ega hududda YAHM yuqori bo'lishi mumkin, lekin aholi jon boshiga ishlab chiqarish yoki daromad boshqa hududlardan yuqori bo'lishi shart emas.

Neoklassik konvergentsiya yondashuviga ko'ra, kapitalning samarali foydalanilmagan hududlarga oqimi va texnologiya tarqalishi vaqt o'tishi bilan tafovutlarni qisqartirishi mumkin. Biroq yirik bozor, malakali ishchi kuchi, tarmoq klasterlari va infratuzilmasi yaxshi markazlar yangi resurslarni jalb qilishda ustunlikka ega. Aglomeratsiya samarasi tufayli iqtisodiy faoliyat markazlashishi, periferik hududlarda esa ishchi kuchi va investitsiya tanqisligi kuchayishi mumkin.

Yangi iqtisodiy geografiya bozor hajmi, tashish xarajatlari, ishlab chiqaruvchilar va iste'molchilarning joylashuvini o'zaro bog'liq holda tahlil qiladi. Markazlarda korxonalar yaqin joylashishi bilim, ko'nikma va yetkazib beruvchilar almashinuvini osonlashtiradi. Shu sababli hududiy siyosat faqat yangi korxonalarni joylashtirish bilan emas, balki ulanish infratuzilmasi va mahalliy iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish bilan ham shug'ullanishi zarur.

2. Joyga asoslangan hududiy siyosat. Joyga asoslangan yondashuv hududlarni bir xil dasturga bo'ysundirish o'rniga, mahalliy aktivlar, malakalar, bozorlar va cheklovlarni hisobga oladi. OECD ta'rifida hududiy rivojlanish siyosati hududlarning milliy natijalarga hissasini oshirish, hududlar va aholi orasidagi tafovutlarni kamaytirish hamda barqaror o'sishni qo'llashga qaratiladi [2]. Bunda mahalliy boshqaruv, biznes, ta'lim muassasalari va jamoalarning ishtiroki muhim.

OECDning 2025-yilgi tahlili joyga asoslangan siyosat hududlarning iqtisodiy salohiyatini ishga solishi va tafovutlarni kamaytirishi mumkinligini qayd etadi, biroq samaradorlik choralari qanday loyihalashtirilgani va amalga oshirilganiga bog'liq [3]. Demak, hududiy dasturlarda maqsadlar, natija ko'rsatkichlari va mustaqil baholash mexanizmi bo'lishi lozim.

Hududiy o'sish siyosati imtiyozlar yoki davlat investitsiyalarigagina tayanmasligi kerak. U mahalliy korxonalarning bozorga kirishi, malaka, innovatsiya, moliya, infratuzilma va davlat xizmatlarini o'zaro bog'lashi zarur. Bunday tizim hududga kiritilgan sarmoyaning mahalliy bandlik va daromadga aylanish ehtimolini oshiradi.

3. Tadqiqot metodologiyasi va ma'lumotlar manbalari. Maqolada tavsifiy statistika, hududlararo taqqoslash, dinamik tahlil va ilmiy manbalarni o'rganish usullaridan foydalanildi. Asosiy statistik manbalar — Milliy statistika qo'mitasining SIAT platformasi hamda 2025-yil yakunlari va 2026-yil yanvar–iyun bo'yicha rasmiy relizlari [1; 4; 5].

YAHMning joriy narxlardagi hajmi hudud iqtisodiyotining puldagi ko'lamini ifodalaydi, biroq narxlar o'zgarishi ta'sirida ham o'zgaradi. Real o'sish sur'ati taqqoslama narxlarda hisoblanib, ishlab chiqarish hajmidagi o'zgarishni ko'rsatadi. Shu bois nominal hajm va real o'sish alohida tahlil qilinishi kerak. Hududlarning joriy

narxlardagi yalpi ko'rsatkichini farovonlik reytingi sifatida talqin qilish noto'g'ri bo'ladi.

2025-yil natijalari dastlabki yillik ma'lumotlar hisoblanadi. 2026-yil yarim yillik ma'lumotlari 2026-yil 3-avgustdagi Milliy statistika qo'mitasi relizidan olindi [5]. Davrlar turlicha bo'lgani uchun yarim yillik hajmlar yillik hajmlar bilan bevosita o'sish taqqosiga qo'yilmadi; 2026-yil foizlari o'tgan yilning ayni davriga nisbatan real o'zgarishni bildiradi.

Tadqiqotning cheklovi — YAHMning umumiy hajmi aholi jon boshiga daromad, kambag'allik, mehnat unumdorligi yoki farovonlikni to'liq aks ettirmaydi. Statistika relizlarda hududlar bo'yicha taqsimlanmagan qiymatlar ham bo'lishi mumkin. Shu sababli quyidagi natijalar tavsifiy, sabab-oqibatni isbotlovchi emas.

4. O'zbekiston hududlari bo'yicha statistik tahlil:

a) 2025-yil yakunlari. Milliy statistika qo'mitasining dastlabki ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti joriy narxlarda 1 849,7 trln so'mni tashkil etgan va real hisobda 2024-yilga nisbatan 7,7 foizga oshgan [4]. Hududlar orasida Toshkent shahri YAHM hajmi bo'yicha 367,2 trln so'm bilan yetakchi bo'lgan. Keyingi o'rinlarda Toshkent viloyati (180,2 trln so'm) va Navoiy viloyati (168,0 trln so'm) qayd etilgan. Eng kichik umumiy hajm Sirdaryo viloyatida 35,8 trln so'm bo'lgan.

Real o'sish sur'atlari bo'yicha manzara farq qiladi. Toshkent shahrida 11,3 foiz, Sirdaryoda 9,8 foiz, Namangan va Jizzaxda 8,2 foiz o'sish qayd etilgan. Surxondaryo viloyatida hududlar orasidagi eng past ko'rsatkich — 6,6 foiz bo'lgan [4]. Demak, kichikroq iqtisodiy bazaga ega hudud yuqori o'sish qayd etishi mumkin, ammo bu uning iqtisodiy hajmi katta degani emas.

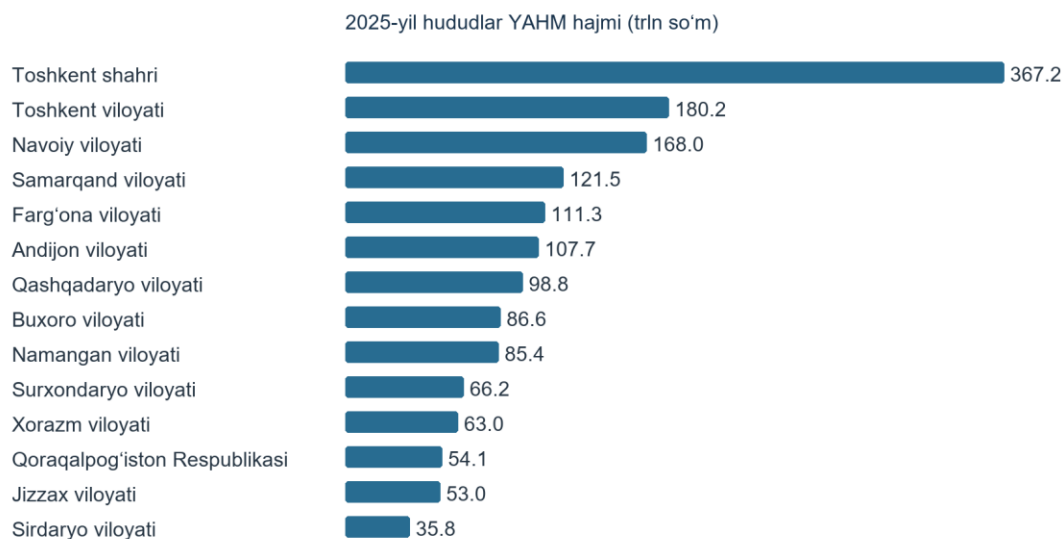
1-jadval.

Hududlarning 2025-yil YAHM hajmi va real o'sishi

№	Hudud	YAHM, trln so'm	O'sish, %
1	Toshkent shahri	367.2	11.3
2	Toshkent viloyati	180.2	7.2
3	Navoiy viloyati	168.0	7.7
4	Samarqand viloyati	121.5	8.0
5	Farg'ona viloyati	111.3	8.1
6	Andijon viloyati	107.7	6.8

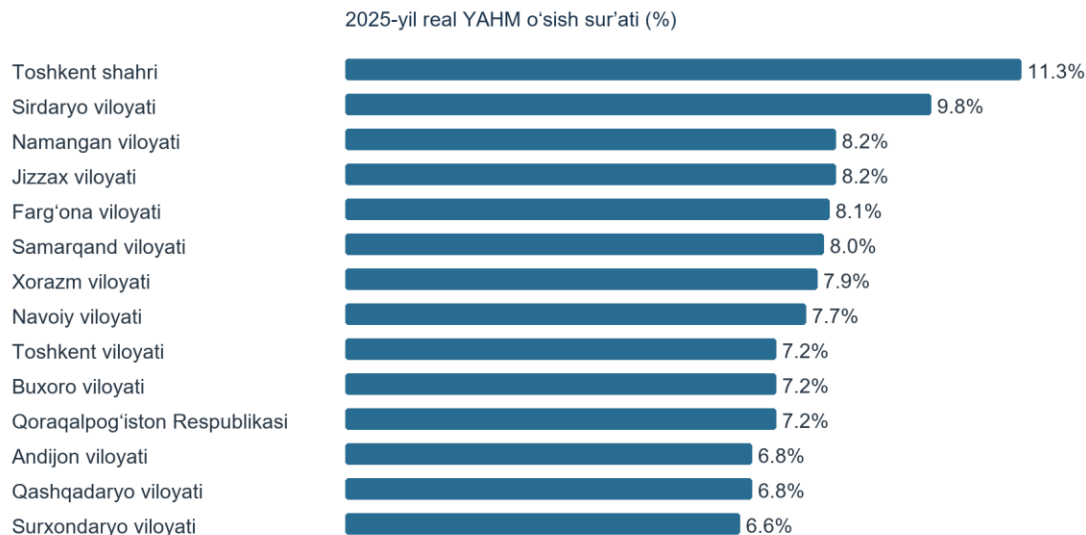
№	Hudud	YAHM, trln so‘m	O‘shish, %
7	Qashqadaryo viloyati	98.8	6.8
8	Buxoro viloyati	86.6	7.2
9	Namangan viloyati	85.4	8.2
10	Surxondaryo viloyati	66.2	6.6
11	Xorazm viloyati	63.0	7.9
12	Qoraqalpog‘iston Respublikasi	54.1	7.2
13	Jizzax viloyati	53.0	8.2
14	Sirdaryo viloyati	35.8	9.8

Manba: Milliy statistika qo‘mitasi, 2025-yil yanvar–dekabr bo‘yicha dastlabki ma’lumotlar [4]. YAHM hajmi joriy narxlarda, o‘shish sur’ati taqqoslama narxlarda.

1-rasm. 2025-yil hududlar YAHM hajmi (trln so‘m). Manba: [4].

1-rasm hududlar iqtisodiyoti miqyosidagi farqni ko‘rsatadi. Toshkent shahri yetakchi; Navoiy va Toshkent viloyatlari ham yirik iqtisodiy bazaga ega. Biroq nominal hajmga aholi soni, tarmoq tarkibi va narxlar ta’sir qiladi. Shu sababli bu ko‘rsatkichni aholi farovonligining bevosita o‘lchovi sifatida qabul qilib bo‘lmaydi.

2-rasm. Hududlarning 2025-yil real YAHM o'sish sur'atlari (%). Manba: [4].

2-rasmda Toshkent shahri va Sirdaryo yuqori o'sish sur'atiga ega. Sirdaryoning umumiy YAHM hajmi eng kichik guruhda, biroq o'sish sur'ati yuqori. Bu miqyos va dinamika ko'rsatkichlarini alohida ko'rish zarurligini anglatadi. Kichik iqtisodiy bazada tez o'sish uzoq muddatda yangi unumdor ish o'rinlari, investitsiyalar va mahalliy korxonalar bilan mustahkamlanishi muhim.

b) 2026-yilning birinchi yarim yilligi. 2026-yil yanvar–iyun oylarida respublika YAHM hajmi joriy narxlarda 1 072,7 trln so'm bo'lgan. Toshkent shahri 226,0 trln so'm hajm va 13,3 foiz real o'sish bilan birinchi o'rinni egallagan. Navoiy viloyatida hajm 113,9 trln so'm, o'sish 6,7 foiz; Toshkent viloyatida 103,8 trln so'm va 8,7 foiz bo'lgan [5].

Real o'sish sur'ati Qoraqalpog'iston Respublikasida 10,2 foiz, Samarqandda 9,7 foiz, Farg'ona va Xorazmda 9,1 foizni tashkil qilgan. Sirdaryoda 8,4 foiz, Jizzaxda 8,6 foiz va Namanganda 8,3 foiz o'sish qayd etilgan. Navoiy iqtisodiyoti hajm jihatidan yirik bo'lsa-da, yarim yillik real o'sishi 6,7 foiz bo'lgan. Bu katta ishlab chiqarish bazasi o'sish sur'ati bo'yicha yuqori o'rinni avtomatik bermasligini ko'rsatadi.

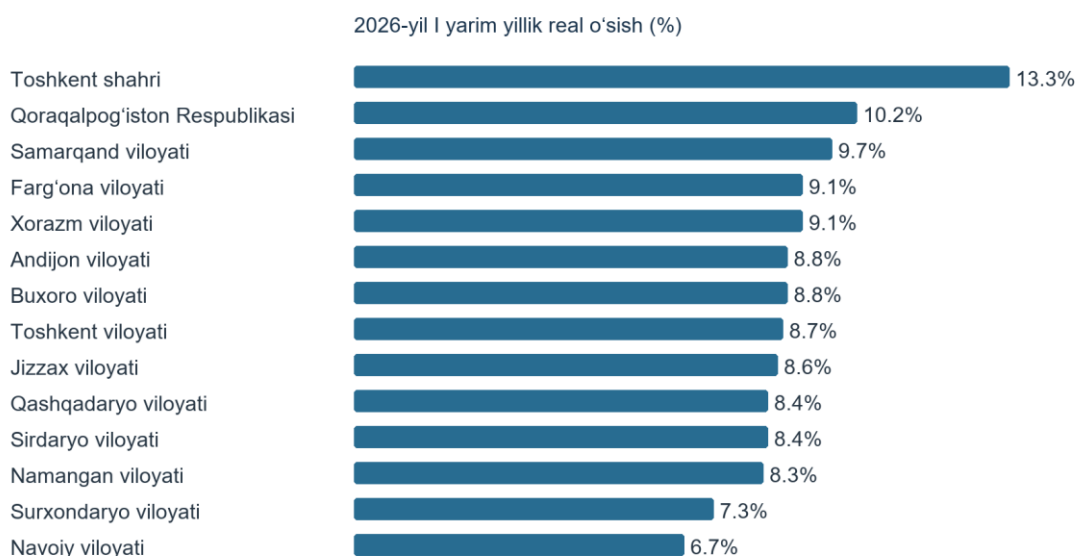
2-jadval.

Hududiy YAHM, 2026-yil yanvar–iyun

№	Hudud	YAHM, trln so'm	O'sish, %
1	Toshkent shahri	226.0	13.3
2	Navoiy viloyati	113.9	6.7
3	Toshkent viloyati	103.8	8.7

№	Hudud	YAHM, trln so‘m	O‘shish, %
4	Samarqand viloyati	67.4	9.7
5	Farg‘ona viloyati	65.2	9.1
6	Andijon viloyati	59.6	8.8
7	Qashqadaryo viloyati	55.7	8.4
8	Namangan viloyati	45.5	8.3
9	Buxoro viloyati	44.8	8.8
10	Surxondaryo viloyati	35.9	7.3
11	Xorazm viloyati	32.9	9.1
12	Qoraqalpog‘iston Respublikasi	32.4	10.2
13	Jizzax viloyati	29.7	8.6
14	Sirdaryo viloyati	19.1	8.4

Manba: Milliy statistika qo‘mitasining 2026-yil 3-avgustdagi relizi [5]. Hajm joriy narxlarda; real o‘shish o‘tgan yilning shu davriga nisbatan.

3-rasm. 2026-yil I yarim yillik hududiy real o‘shish sur‘atlari (%). Manba: [5].

Ikki davrni qiyoslash hududiy o‘shishning o‘zgaruvchanligini ko‘rsatadi. 2025-yilda Sirdaryo yuqori o‘shish qayd etgan bo‘lsa, 2026-yil birinchi yarim yilligida

Qoraqalpog‘iston, Samarqand, Farg‘ona va Xorazmda ham tez sur‘at kuzatilgan. Yarim yillik natijani yil yakuniga tenglashtirmaslik kerak; mavsumiylik va davr ichidagi tarmoq o‘zgarishlari yillik natijani o‘zgartirishi mumkin.

5. Hududiy tafovutlarni shakllantiruvchi omillar:

a) Tarmoq tarkibi va ixtisoslashuv. Hududlar o‘rtasidagi farqning muhim manbalaridan biri ishlab chiqarish tarkibidir. Sanoat, qazib chiqarish, qishloq xo‘jaligi, turizm va xizmatlar ulushi turlicha bo‘lgan hududlarda o‘sish manbalari ham farq qiladi. Ayrim tarmoqlarning tashqi talab yoki tovar narxlariga yuqori bog‘liqligi yillik ko‘rsatkichlarni o‘zgartiradi. Shu bois hududiy ixtisoslashuv bitta tarmoqqa qaramlikni kuchaytirmasdan, qayta ishlash va xizmat ko‘rsatish zanjirlarini kengaytirishi lozim.

Ixtisoslashuv mavjud resurslarni hisobga olishi bilan birga yangi qiymat yaratish imkoniyatini ham ochishi kerak. Xomashyo yetishtirish yoki qazib olish bilan chegaralanmay, qayta ishlash, saqlash, qadoqlash, logistika va texnik xizmatlarni rivojlantirish mahalliy qiymat zanjirini uzaytiradi. Natijada iqtisodiy faollik mahalliy bandlik va daromad bilan mustahkamroq bog‘lanadi.

b) Infratuzilma va bozorga ulanish. Transport yo‘llari, temiryo‘l, logistika, elektr ta‘minoti va raqamli aloqa korxonalar xarajatlarini belgilaydi. Bozorga chiqish qimmat yoki noaniq bo‘lsa, korxona ishlab chiqarishni kengaytirishdan tiyilishi va yangi investitsiya markazlarga yo‘nalishi mumkin. Infratuzilma loyihalari qurilgan obyektlar soni bilangina emas, tashish vaqtini qisqartirishi, korxonalarni bozorga ulashi va yangi iqtisodiy aloqalar yaratishi bilan baholanishi kerak.

Raqamli bog‘liqlik masofaviy xizmatlar, elektron savdo va davlat xizmatlariga kirish imkonini oshiradi. Biroq internet infratuzilmasi bilan birga raqamli savodxonlik, to‘lov tizimlari va logistika xizmatlari ham rivojlanishi kerak. Ana shunda kichik biznes geografik masofadan qat‘i nazar kengroq bozorga chiqishi mumkin.

c) Inson kapitali va mehnat unumdorligi. Malakali kadrlarning mavjudligi investitsiya qarori va korxonalar texnologik yangilanishiga ta‘sir qiladi. Ta‘lim muassasalaridagi ko‘nikmalar hududdagi ish beruvchilar talabiga mos kelmasa, korxonalar mutaxassis topishda qiynaladi, ish qidirayotgan aholi esa o‘z malakasiga mos ishga kira olmaydi. Kasbiy ta‘lim dasturlari hududiy tarmoqlar bilan hamkorlikda tuzilishi, amaliyot va ish joyida o‘qitishni qamrab olishi lozim.

YAHM o‘sishi bandlik va unumdorlik bilan birga tahlil qilinishi kerak. O‘sish yangi va sifatli ish o‘rinlariga aylanmasa, uning aholiga ta‘siri cheklangan bo‘ladi. Shuning uchun ish o‘rinlari soni bilan bir qatorda ish haqi, mehnat sharoiti, kasbiy rivojlanish va ishlab chiqarishdagi qo‘shilgan qiymat ham kuzatilishi zarur.

d) Tadbirkorlik muhiti va mahalliy aloqalar. Hududiy iqtisodiy faollikni yirik loyihalargina ta'minlamaydi. Mahalliy kichik va o'rta biznesning moliya, energiya, malaka, ruxsatnoma va bozorga kirish imkoniyatlari ham muhim. Yirik korxonalar mahalliy yetkazib beruvchilar bilan xarid aloqalarini o'rnatib, investitsiyaning bilvosita ta'siri kengayadi. Buning uchun standartlashtirish, sertifikatlash, raqamli xarid va texnik maslahat xizmatlari kerak.

Mahalliy boshqaruv organlari hududiy aktivlar va cheklovlar bo'yicha ochiq ma'lumotlarni shakllantirish, biznes va ta'lim muassasalari o'rtasida hamkorlik yaratish, infratuzilma ehtiyojlarini ustuvorlashtirish va natijalarni e'lon qilishda muhim rol o'ynashi mumkin.

Muhokama

Yangilangan ma'lumotlar hududiy tafovutlarni ikki xil o'lchovda ko'rish zarurligini tasdiqlaydi. 2025-yilda Toshkent shahri umumiy YAHM va real o'sish bo'yicha yetakchi bo'lgan, Sirdaryo esa hajmi kichik bo'lishiga qaramay yuqori sur'at qayd etgan. 2026-yil birinchi yarim yilligida Qoraqalpog'iston, Samarqand, Farg'ona va Xorazmda ham tez o'sish kuzatilgan. Bazaviy hajm, o'sish dinamikasi va aholi natijalari bir-biridan farqli tushunchalardir.

Tafovutlarni kamaytirishning maqsadi barcha hududlarda bir xil tarmoq tarkibini yaratish emas. Muhim vazifa — har bir hududning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish va o'sish natijalarini bandlik, unumdorlik hamda daromadga aylantirish. Shu bois siyosat yirik markazlardagi samarali faoliyatni cheklamasdan, ularning boshqa hududlar bilan aloqalarini hamda mahalliy korxonalar ishtirokini kuchaytirishi lozim.

Kelgusidagi empirik izlanishlar uchun hududlar kesimida ko'p yillik panel ma'lumot tuzish taklif etiladi. Aholi jon boshiga YAHM, investitsiya, bandlik, sanoat ulushi, eksport, infratuzilma va ta'lim ko'rsatkichlari jamlanib, real o'sishga ta'siri ekonometrik usullar bilan baholanishi mumkin. Bu korrelyatsiyani sababiy ta'sirdan farqlash va siyosiy choralarning samaradorligini o'lchash imkonini beradi.

Xulosa

Maqolada O'zbekiston hududlarining 2025-yil yakunlari va 2026-yil birinchi yarim yilligidagi YAHM ko'rsatkichlari tahlil qilindi. 2025-yilda respublika iqtisodiyoti real hisobda 7,7 foiz o'sgan; Toshkent shahri YAHM hajmi va o'sish sur'ati bo'yicha yetakchi bo'lgan. Sirdaryo viloyatida iqtisodiyot hajmi kichikroq bo'lsa-da, yuqori real o'sish qayd etilgan. 2026-yilning birinchi yarmida esa o'sish sur'atlari bo'yicha Qoraqalpog'iston, Samarqand, Farg'ona va Xorazm yuqori natija ko'rsatgan.

YAHMning joriy narxlardagi umumiy hajmi hudud iqtisodiyoti ko'lamini ko'rsatadi, ammo aholi farovonligini mustaqil baholamaydi. Hududiy siyosat aholi jon boshiga ishlab chiqarish, real daromad, unumdorlik, bandlik va xizmatlardan

foydalanish ko'rsatkichlari bilan boyitilishi lozim. Taklif etilgan joyga asoslangan diagnostika, iqtisodiy ixtisoslashuv, qiymat zanjirlari, kichik biznes, infratuzilma, kasbiy ta'lim va natijalarni baholash choralari hududlarning o'sish salohiyatini kengaytirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

- [1] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Yalpi ichki (hududiy) mahsulot hajmi, yillik ko'rsatkichlar. SIAT. <https://siat.stat.uz/data/1299/?lang=en> (murojaat sanasi: 08.10.2026).
- [2] OECD. Recommendation of the Council on Regional Development Policy. OECD Legal Instruments, 2023. <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0492>.
- [3] OECD. Place-Based Policies for the Future. OECD Regional Development Studies, 2025. https://www.oecd.org/en/publications/place-based-policies-for-the-future_e5ff6716-en.html.
- [4] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Which regions have the fastest growth in gross regional product? 11 March 2026. <https://stat.uz/en/press-center/news-of-committee/67288-ajsi-ududlarning-yalpi-ududij-ma-suloti-eng-tez-smo-da-4>.
- [5] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Which regions are the leaders in terms of GRP? 3 August 2026. <https://stat.uz/en/press-center/news-of-committee/69606-ya-m-azhmi-b-jicha-ajsi-ududlar-etakchi-5>.
- [6] OECD. Regions in Industrial Transition: Policies for People and Places. OECD Regional Development Studies, 2019. <https://doi.org/10.1787/c76ec2a1-en>.
- [7] World Bank. Uzbekistan Country Economic Memorandum: Fostering Private Sector-Led Growth and Global Integration. 2025. <https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan/publication/cem-2025>.

<i>Мирзаева О.</i>		
<i>Алимов О</i>	ФОРСИРОВАННАЯ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: ИИ-ПОДХОД ДЛЯ ЭКСПАНСИИ НА ВНЕШНИЕ РЫНКИ	543
<i>Nazarov X</i>	OCHIQ BANK (OPEN BANKING) FAOLIYATINING XALQARO TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA QO'LLANILISHI	551
<i>Narbayev Sh.K, Nabixonov S</i>	ISHBILARMONLIK ETIKASINI RIVOJLANTIRISHNI KORPORATIV MADANIYATGA TA'SIRI	560
<i>R.B.Mirzayev</i>	TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SOLIQ HUQUQI MADANIYATINING AHAMIYATI	572
<i>Narbayev Sh.K, Axmadaliyev V.A.</i>	QISHLOQ XO'JALIGI YERLARI MONITORINGINI YURITISHDA MASOFADAN ZONDLASH VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	580
<i>Soliyev D</i>	SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH: AFZALLIKLARI VA IMKONIYATLARI	590
<i>Samatov A, Allanov U</i>	SIFAT MENEJMENT TIZIMIDA NOMUVOFIQLIKLARNI ANIQLASH USULLARI	597
<i>Narbayev Sh, Abdufattoxova H</i>	MENEJMENT FAOLIYATIDA SUN'IY INTELLEKTNING INNOVATSION YECHIMLARI	600
<i>Narbayev Sh.K, Abduqayumov A</i>	KORXONALARDA ESG (Environmental, Social, Governance) KO'RSATKICHLARINI JORIY ETISHDA MENEJMENTNING ROLI	605
<i>Primov S, Akramov J</i>	DAVLAT MOLIVASINING BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING ASOSIY MUAMMOLARI VA BARTARAF ETISH YO'LLARI	611
<i>Ikramov Murodjon</i>	O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA IQTISODIY TAFOVUTLAR VA HUDUDIY RIVOJLANISHNI JADALLASHTIRISH OMILLARI	618

Ingliz tili muharriri: Norbekov Shohzod Mamarasul o'g'li
Sahifalovchi va dizayner: Zoirov Sardor Ziyodin o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda, **"Management and Economics Scientific Research Journal"** jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pulli asosda chop etiladi.

El. pochta: journals@timeedu.uz

Tel.: +998 95 651 90 00

"Management and Economics Scientific Research Journal" jurnali 19.09.2024-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 404368-son reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. Litsenziya raqami:

C-5669639

PNFL: 308906510

Manzilimiz: Toshkent shahar Yakkasaroy tumani
Shota Rustaveli ko'chasi, 114